

När nymånen styr: en teologisk och språklig analys av hadithen om fastans början och slut”

När nymånen styr: en teologisk och språklig analys av hadithen om fastans början och slut”

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى، قَالَ قَرَأْتُ عَلَى مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ذَكَرَ رَمَضَانَ فَقَالَ ” لَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْا الْهَيْلَالَ وَلَا تُفْطِرُوا حَتَّى تَرَوْهُ فَإِنْ أغمِيَ عَلَيْكُمْ فَاقْدِرُوا لَهُ ” .

Yahya ibn Yahya berättade för oss; han sade: Jag läste för Malik, från Nafi', från Ibn Omar - må Allah vara nöjd med dem båda - från Profeten ﷺ, att han nämnde Ramadan och sade: *'Fasta inte förrän ni ser nymånen, och bryt inte fastan förrän ni ser den. Och om det skulle skymmas för er, så uppskatta den.'*
[Återberättad av Imam Muslim]

Förklaring av hadithen

Hadithen återges genom en av de mest centrala och tillförlitliga isnad-kedjorna i den medinensiska traditionen: Yahya b. Yahya → Malik → Nafi' → Abd Allah b. Omar. Ibn Omar berättar att Profeten ﷺ nämnde

När nymånen styr: en teologisk och språklig analys av hadithen om fastans början och slut”

Ramadan och sade:

”Fasta inte förrän ni ser nymånen, och bryt inte fastan förrän ni ser den. Och om det är skynt för er, *fa-qduru lahu.*”

Denna hadith är en av de mest grundläggande texterna för fastans rättsliga struktur. Den sammanfattar tre principer:

1. Ramadan börjar med faktisk observation av nymånen,
2. Ramadan avslutas med faktisk observation av nymånen,
3. Vid molnighet fullbordas månaden till trettio dagar.

Teologisk analys

1. Fastans början och slut är knutna till faktisk observation

Profeten ﷺ säger: **”Fasta inte förrän ni ser nymånen.”**

Detta etablerar en central princip: **Ramadan börjar inte genom beräkning, uppskattning eller tradition – utan genom faktisk syn av nymånen.**

- **al-Nawawi** betonar att detta är den normativa metoden i shari‘a och att uttrycket är tydligt: handlingen är villkorad av *ru’ya* (syn).
- **Ibn Hajar** förklarar att imperativformen gör detta bindande och att det inte finns utrymme för att ersätta observation med astronomisk beräkning i den ursprungliga rättsliga modellen.

Samma princip gäller för att avsluta Ramadan: **”Bryt inte fastan förrän ni ser den.”**

Det skapar en symmetri: samma metod som inleder månaden avslutar den.

2. Vid molnighet: *fa-qduru lahu*

Profeten ﷺ säger: **”Om det är skynt för er, *fa-qduru lahu.*”**

Detta uttryck har varit föremål för omfattande diskussion, men de klassiska lärda är eniga om att betydelsen är:

Fullborda månaden till trettio dagar när månen inte kan ses.

När nymånen styr: en teologisk och språklig analys av hadithen om fastans början och slut”

- **al-Nawawi:** uttrycket måste förstås i ljuset av andra hadither där Profeten ﷺ uttryckligen säger ”fullborda antalet till trettio”.
- **Ibn Hajar:** ordet *qadara* kan språkligt betyda ”uppskatta”, ”mäta”, ”fastställa”, men kontexten gör betydelsen entydig.
- **al-Qurtubi:** detta är ett uttryck för principen om *yaqin* (säkerhet) – när observation inte är möjlig, återgår man till det säkra.

Teologiskt visar detta att shari‘a bygger på **säkerhet, enkelhet och undanröjande av svårighet.**

3. Hadithen som grund för islams månbaserade tideräkning

Hadithen är en av de centrala texterna som visar att islams tideräkning är:

- **empirisk** (baserad på observation),
- **universell** (tillgänglig för alla samhällen),
- **praktisk** (kräver ingen teknisk expertis).

al-Qurtubi kopplar detta till Koranens ord om att månen är satt som tecken för tideräkning (10:5).

Språklig analys av nyckeluttryck

1. ”لَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْا الْهِلَالَ”

- *la tasumu* är ett förbud i imperativform.
- *taraw al-hilal* betyder ”ni ser nymånen” – konkret fysisk syn.

Språkligt är detta en tydlig juridisk gräns.

2. ”وَلَا تُفْطِرُوا حَتَّى تَرَوْهُ”

Samma struktur som föregående sats – en retorisk parallellitet som förstärker symmetrin mellan början och slut.

3. ”فَإِنْ أُغْمِيَ عَلَيْكُمْ”

Roten *gh-m-m* betyder att täcka, dölja, göra oklart. Det syftar på molnighet eller hinder för synen.

Språkligt antyder det att problemet inte är månen, utan människans begränsade synförmåga.

När nymånen styr: en teologisk och språklig analys av hadithen om fastans början och slut”

4. ”فَأَقْدِرُوا لَهُ”

- *qadara* kan betyda ”uppskatta”, ”mäta”, ”fastställa”.
- Kontexten gör betydelsen: **fullborda trettio dagar**.

Språkligt är det en elegant formulering som rymmer flera möjliga betydelser, men profetisk praxis gör den juridiskt entydig.

Syntes

Hadithen lär oss flera centrala principer:

1. **Ramadan börjar och slutar med faktisk observation av nymånen.**
2. **Vid molnighet fullbordas månaden till trettio dagar**, i enlighet med principen om säkerhet.
3. **Profetens ﷺ språk är kort men juridiskt exakt**, och hans uttryck är både praktiska och universella.
4. **Klassiska lärda** som al-Nawawi, Ibn Hajar och al-Qurtubi använder denna hadith som en huvudtext i diskussionen om månadsstart och fastans regler.
5. Hadithen visar att shari‘a är **tillgänglig, enkel och kosmisk**, byggd på observation snarare än abstraktion.

[FASTAN, Imam Muslim, RAMADAN](#)

«[Hadithen om Ramadan och månobservation](#)»

[När himlen öppnas»](#)

- [Bönen gudomlig befallning](#)
- [Nationalismens Uppkomst i den Muslimska Världen](#)
- ['Awrah för män och kvinnor inom och utanför bön](#)
- [Bönen mellan befallning och uphöjelse](#)
- [Regeln om att be i Haram-kläder](#)
- [Att upphöja Allahs befallning är att be](#)
- [Förstå Koranen](#)
- [Lycka eller elände i nästa liv](#)
- [Frågor och svar angående ahl al-Kitabs Kött](#)

När nymånen styr: en teologisk och språklig analys av hadithen om fastans början och slut”

- [Rasism: Finns det en lösning?](#)